

Czerwikowate – Ciidae (Coleoptera, Tenebrionoidea) grzybów nadrzewnych Polski

Streszczenie

Na podstawie danych literaturowych oraz weryfikacji okazów ze zbiorów muzealnych i prywatnych kolekcji zebrano informacje na temat rozszedlenia, biologii i grzybów żywicielskich gatunków Ciidae występujących w Polsce. W trakcie badań odkryto dwa nowe w faunie Polski gatunki: *Orthocis juglandis* (Reitter, 1885) i *Orthocis perrisi* (Abeille de Perrin, 1874) oraz wykluczono z listy gatunków krajowych jeden gatunek: *Orthocis pseudolinearis* (Lohse, 1965). Sporządzono kompletny i aktualny spis gatunków występujących w Polsce. Podsumowując, na ten moment z Polski jest znanych 46 gatunków Ciidae. Dla wszystkich rodzajów europejskich oraz gatunków występujących w Polsce sporządzono klucz do oznaczania na podstawie cech imagines. W kluczu uwzględniono również gatunki zawleczone do Europy, które mogą być w najbliższych latach odnalezione w Polsce. Klucz zawiera liczne odniesienia do oryginalnych zdjęć. Część z nich przedstawia nie znane do tej pory segmenty wewnętrzne odwłoka, w tym aedeagus i pokładelko. W przypadku najliczniejszego rodzaju *Cis* Latr. zastosowano podział na grupy gatunków. Zestawiono w formie tabelarycznej gatunki grzybów wykazywane jako żywicielskie dla gatunków Ciidae występujących w Polsce. Zebrano również informacje o naturalnych wrogach gatunków Ciidae zaliczanych do fauny Polski. Każdy z gatunków został indywidualnie scharakteryzowany, jego opis zawiera: mapę rozszedlenia na terenie Polski, wykaz grzybów żywicielskich, zdjęcia całych imagines jak również szczegółów anatomicznych obu płci, krótki opis wyglądu ze wskazaniem na dodatkowe (nie umieszczone w kluczu) cechy różniące od podobnych czy blisko spokrewnionych gatunków. Przeprowadzono analizę przydatności poszczególnych cech anatomicznych krajowych rodzajów i gatunków, mających zastosowanie w taksonomii. Dzięki analizie sporządzonych zdjęć odkryto cechy budowy anatomicznej, które dały podstawy by zaproponować kilka zmian taksonomicznych szczebla rodzajowego. Prześledzono historię badań nad Ciidae w Polsce. Stanowiska, na których stwierdzono obecność Ciidae przedstawiono w rozbiciu na przedziały lat: do 1900 r., 1901-1945 r., 1946-2000 r., po 2001 r. Dla poszczególnych gatunków Ciidae przeanalizowano zasięgi występowania na obszarze Palearktyki, wskazując na niedostateczne zbadanie wschodniej części tego obszaru. Pogrupowano i omówiono gatunki rzadkie oraz zaproponowano w stosunku do nich odpowiednie formy ochrony.

Słowa kluczowe: Coleoptera, Tenebrionoidea, Ciidae, klucz, bionomia, taksonomia, rozszedlenie, Palearktyka, Polska